

درس دهم ﴿پدافند غیرعامل﴾

درسنامه: آمادگی دفاعی: پایه نهم: درس دهم: پدافند غیرعامل

«وَعَلَّمَنَاهُ صَنَعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لِيُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ» (انبیاء آیه ۸۰) و ساختن زره را به خاطر شما به او (حضرت داوود) تعلیم دادیم، تا شما را در جنگ هایتان حفظ کند: آیا شکرگزار (این نعمت های خدا) هستید.

«پدافند غیرعامل یک اصل خواهد بود برای همیشه، نه برای یک مقطع خاص.» مقام معظم رهبری ۱۳۹۶/۰۷/۳۰

آمادگی دفاعی متوسطه اول

تاریخ زندگی بشر همواره با پدیده جنگ همراه بوده و دفاع نیز برای مقابله با حمله ها و هجوم ها، با حیات بشری آمیخته بوده است. انسان های اولیه برای در امان ماندن از تهاجم حیوانات وحشی و دیگر دشمنان و همچنین برای کاستن از نگرانی های خود به غارها، بالای درختان و دیگر مخفیگاه های طبیعی پناه می بردند. به علاوه، ایجاد خندق در اطراف شهرها و ایجاد قلعه و دروازه های مستحکم برای پیشگیری از حملات غافلگیرانه دشمن، از شیوه های رایج دفاعی در زمان های قدیم بوده است.

بیشتر بدانید :

یکی از جنگ های معروف اسلام، جنگ خندق است. پیامبر اسلام حضرت محمد یارانش را برای مشورت درباره چگونه دفاع کردن از مدینه جمع کرد و هر کدام نظری دادند؛ ولی تنها پیشنهاد سلمان فارسی مورد قبول رسول خدا قرار گرفت که حفر خندق دور تا دور شهر مدینه برای جلوگیری از نفوذ و حمله دشمن به شهر بود. مسلمانان با این نقشه که بهترین شیوه دفاعی در آن شرایط بود، توانستند در جنگ خندق پیروز شوند. خداوند در قرآن کریم در آیه ۸۰ از سوره مبارکه انبیاء می فرماید: و ما به او (حضرت داوود) ساخت زره را تعلیم دادیم تا شما را از آسیب جنگ در امان بدارد؛ پس آیا شما سپاسگزارید؟

کشور پهناور ایران در طول تاریخ به دلیل ویژگی های جغرافیایی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی و قرار گرفتن در منطقه حساس خاورمیانه و بهره مندی از ذخایر طبیعی، همواره در معرض حوادث طبیعی و غیرطبیعی زیادی قرار داشته است و در نتیجه، خسارات مالی و جانی زیادی نیز از این راه، به کشورمان وارد شده است. از این روست که دفاع در برابر حوادث غیرطبیعی و تهدیدهای انسانی برای ما ضروری و بسیار مهم است؛ به طوری که رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه ای در این باره می فرماید: «دفاع جزئی از هویت یک ملت زنده است، هر ملتی که نتواند از خود دفاع کند زنده نیست.»

تعریف و دسته بندی دفاع (پدافند)

۱- دفاع (پدافند) عامل:

مقابله و مبارزه مستقیم و استفاده از تجهیزات جنگی به منظور دفع حملات و اقدامات جنگی دشمن پدافند عامل نامیده می شود. دفاع عامل یا مستقیم مخصوص زمان جنگ است که توسط افراد آموزش دیده با کمک وسایلی مثل اسلحه، موشک، تانک و هواپیما صورت می گیرد.

۲- دفاع (پدافند) غیرعامل:

پدافند غیرعامل مجموعه اقداماتی است که بدون استفاده از تجهیزات جنگی می توان انجام داد تا از وارد شدن تلفات جانی به افراد و زیان اقتصادی به مراکز و تأسیسات حیاتی و مهم کشور جلوگیری کرد، یا آنها را به حداقل کاهش داد.

دفاع یا پدافند غیرعامل در جنگ ها برای مقابله با تهاجمات دشمن و کاهش خسارات ناشی از حملات زمینی، هوایی و دریایی صورت می گیرد. پالایشگاه ها، نیروگاه ها، فرودگاه ها، مراکز سیاسی مهم، مراکز اصلی مخابراتی و ارتباطی، پل های مهم، پایگاه های هوایی و مراکز و ایستگاه های رادیویی و تلویزیونی نقاطی هستند که در زمان جنگ، مورد توجه و حمله دشمن قرار می گیرند.

کشور ما خانه بزرگ ماست. بنابراین همه افرادی که در این کشور زندگی می کنند، نباید اجازه دهند دشمن به سرزمینشان آسیب برساند. در همین باره خداوند در آیه ۶۰ سوره انفال به ما دستور داده است هر قدر که می توانیم، نیرویمان را جمع کنیم و همیشه آماده دفاع از سرزمینمان باشیم.

اصول پدافند غیرعامل:

۱- استتار:

استتار به معنای هم رنگ و هم شکل کردن تأسیسات، تجهیزات و نیروی انسانی با محیط اطراف است؛ به گونه ای که شناسایی آن برای دشمن بسیار دشوار و تا حدودی غیرممکن باشد؛ مانند استفاده از بادگیر سفید در محیط برفی. استتار از مؤثرترین روش های دفاع غیرعامل در دنیاست. برای استتار از وسایلی مانند رنگ، تور، شاخه و برگ درختان و ... استفاده می شود.

۲- اختفا:

اختفا یا پنهان کاری به اقداماتی گفته می شود که از قرار گرفتن تأسیسات، تجهیزات و نفرات در دید مستقیم دشمن جلوگیری به عمل می آورد؛ مانند پنهان کردن هواپیماهای جنگی در تونل.

آمادگی دفاعی متوسطه اول

در جریان هجرت پیامبر از مکه به مدینه با استفاده از اختفا و فریب که از اصول پدافند غیرعامل است، دشمنان رسول گرامی اسلام نتوانستند به آن حضرت دسترسی پیدا کنند.

روش های اختفا عبارت اند از:

الف) استفاده مناسب از عوارض زمین و احداث تأسیسات در محلی که به سهولت قابل تشخیص و مشاهده نباشد.

ب) عادی و غیرمهم جلوه دادن تأسیسات با کارهایی مانند جدول بندی، درخت کاری و ...

۳- پراکندگی :

پراکندگی به معنای پخش کردن و عدم تجمع نیروها، تجهیزات و تأسیسات به منظور کاهش آسیب پذیری آنها در مقابل عملیات دشمن است؛ برای مثال: دانشمندان هسته ای کشور نباید در یک مجتمع مسکونی زندگی کنند یا اگر می توانیم چند پالایشگاه در کشور بسازیم بهتر است آنها را در چند شهر با فاصله زیاد از هم بسازیم.

۴- فریب :

فریب یعنی انجام کارهایی که فکر و دید دشمن را از اهداف اصلی و مهم به سوی اهداف فرعی و غیراصلی و کم اهمیت منحرف کند؛ مانند نصب نمونک (ماکت) تجهیزات جنگی در نقاط مختلف.

۵- مکان یابی :

از اقدامات اساسی و مهم پدافند غیرعامل، انتخاب محل مناسب برای ایجاد تأسیسات حیاتی و مهم کشور است. ایجاد این تأسیسات در دشت های هموار، کنار بزرگراه ها و جاده های اصلی و در نزدیکی مرزها موجب شناسایی و آسیب پذیری آنها در برابر تهدیدات دشمنان می شود.

۶- مقاوم سازی و استحکامات :

یکی از کارهای مفیدی که در زمان صلح می توان انجام داد تا در زمان حادثه از آن استفاده شود، ساخت مکان هایی است که در مقابل بمب و موشک مقاوم باشد و آثار ترکش و موج انفجار را تا حدود زیادی خنثی کند. بنابراین احداث پناهگاه در مجتمع های مسکونی و اداری و همچنین ساخت پناهگاه های عمومی در شهرها، یکی از اقدامات مفیدی است که باعث حفظ جان انسان ها در زمان وقوع حادثه می شود.

رعایت اصول پدافند غیرعامل دو فایده مهم زیر را به همراه دارد:

۱- قدرت دفاعی کشور را افزایش می دهد و باعث حفظ مراکز و تأسیسات مهم جامعه می شود.

۲- هرچه توان و قدرت دفاع عامل و غیرعامل کشور بیشتر باشد، احتمال تهاجم دشمنان کمتر می شود.